

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐)

จัดทำโดย...ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์ วิทยากรชำนาญการ

การทุจริตคอร์รัปชันคือ การใช้อำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเอง ญาติพี่น้อง และพวกพ้อง การทุจริตจึงเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในสังคมไทย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) มีความเห็นว่า จำเป็นต้องดำเนินการเป็นกรณีพิเศษ กล่าวคือ ต้องมีการออกแบบมาตรการแก้ไขปัญหาการทุจริตเป็นการเฉพาะประเทศ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้านทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการทุจริต ลักษณะความเสี่ยงหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงต้องพิจารณาปัญหาบนพื้นฐานของความเป็นจริง และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์กรหรือโครงสร้างสถาบันของชาติที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่อาจจะถูกกระทบจากการดำเนินมาตรการดังกล่าวด้วย โดยในประเทศไทยนั้นการทุจริตมีอยู่ในทุกระดับตั้งแต่การเมืองในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ระดับข้าราชการทั้งฝ่ายพลเรือน ทหาร และตำรวจ ตลอดจนการทุจริตในภาคเอกชนซึ่งเข้ามาร่วมงานกับภาครัฐ จากยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) พบว่า การทุจริตสามารถแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่ การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตในการสัมปทาน การทุจริตโดยการทำลายระบบตรวจสอบอำนาจรัฐ และการทุจริตเชิงนโยบาย

โดยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยพยายามที่จะพัฒนา ปรับปรุงและเสริมสร้างกลไกมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ไม่ว่าจะเป็นการให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๖ การจัดทำยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) การจัดทำมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต การขยายเครือข่ายเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตและการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายจากภาคส่วนที่หลากหลายและพื้นที่ดำเนินการกระจายไปในทุกภูมิภาคของประเทศ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การทุจริตในประเทศไทยกลับมีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตคอร์รัปชันในช่วง ๑ ทศวรรษที่ผ่านมาที่ค่าคะแนนของประเทศไทยทรงตัวอยู่ในระดับต่ำกว่าครึ่งมาโดยตลอด รวมถึงสถิติเรื่องร้องเรียนที่มีมายังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ชี้ให้เห็นว่า การทุจริตคอร์รัปชันมีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบในกลายกลุ่ม เป็นเครือข่ายที่มีความสลับซับซ้อน มีการกระจายตัวไปสู่ภูมิภาค รวมทั้งยังมีความเชื่อมโยงกันในระดับเครือข่าย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า ปัจจัยภายในได้แก่ การขาดประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐและภาคการเมือง ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่มีความอ่อนไหวและเสี่ยงต่อการเกิดการทุจริตเป็นอย่างมาก พบว่า ภาคการเมืองถือเป็นผู้ผูกขาดอำนาจในการบังคับใช้นโยบาย ขาดความจริงใจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทำให้ที่ผ่านมา นโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่ได้ถูกดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐรวมถึงองค์กรตามรัฐธรรมนูญพบว่า ยังประสบปัญหาการทำงานที่ขาดการบูรณาการเนื่องจากปัจจัยในด้านกรอบของกฎหมายและข้อบังคับของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงการขาดกลไกการติดตาม

และตรวจสอบการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยภายนอกเห็นว่า การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ผ่านมา ยังคงมีประชาชนจำนวนมากไม่มีโอกาสรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แม้ว่าในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่จะมีความตื่นตัวในเรื่องของการทุจริต แต่โอกาสที่ประชาชนจะได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐยังคงถูกจำกัด ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขาดความต่อเนื่องและล่าช้า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทุกภาคส่วนในสังคมต้องให้ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงนำมาสู่การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) ได้มีการทบทวนงานวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผลการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้มีแนวทางในการขับเคลื่อนกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อีกทั้งคำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญ ๔ ประการ ประกอบด้วย ๑) ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ๒) สอดคล้องกับแนวทางในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและต้องสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่นำมาสู่การทุจริตในประเทศไทย ๓) เน้นการบูรณาการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ สำนักงาน ป.ป.ท. รวมถึงเครือข่ายภาคประชาสังคม และ ๔) การสร้างค่านิยมวัฒนธรรมสุจริตให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักต่อวัฒนธรรม ซื่อสัตย์สุจริต จึงได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐)

วิสัยทัศน์

“สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นที่ยอมรับในระดับสากล”

พันธกิจที่ ๑

สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริตโดยเน้นการปรับเปลี่ยนฐานความคิดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของประเทศให้แก่ทุกภาคส่วนในสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ

พันธกิจที่ ๒

พัฒนาความร่วมมือระบบการประสานงาน และบูรณาการการทำงานระหว่างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกับทุกภาคส่วน และปรับปรุงกฎหมายเพื่อลดอุปสรรคในการบูรณาการและการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งภายในและระหว่างประเทศ

พันธกิจที่ ๓

พัฒนาระบบบริหารและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย โดยเป็นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พันธกิจที่ ๔

สนับสนุนให้ภาคีทุกภาคส่วนสร้างองค์ความรู้ (KnowledgeBody) เพื่อให้รู้เท่าทันและร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วัตถุประสงค์หลักที่ ๑

เพื่อยกระดับจิตสำนึกรับผิดชอบในประโยชน์ของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองและบุคลากรในหน่วยงานต่อต้านการทุจริต

วัตถุประสงค์หลักที่ ๒

เพื่อพัฒนาระบบบริหารการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ มีบูรณาการเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติกับแผนยุทธศาสตร์ระดับองค์กรของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต รวมทั้งแนวทางการขับเคลื่อนและทิศทางประเมินผลที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์หลักที่ ๓

เพื่อพัฒนาระบบกลไกและมาตรการที่สนับสนุนให้สาธารณะ และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต เกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นในความปลอดภัย

วัตถุประสงค์หลักที่ ๔

เพื่อยกระดับสมรรถนะการดำเนินงานของหน่วยงานต่อต้านการทุจริตในด้านการทำงานให้เท่าทันสถานการณ์และได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ ๑

ปลูกและปลูกจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริตเน้นการปรับเปลี่ยนฐานความคิดของคนในทุกภาคส่วนในการรักษาผลประโยชน์สาธารณะ

มาตรการ/แนวทาง

- ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมการใช้และกำหนดบทลงโทษในประมวลจริยธรรมแก่ทุกภาคส่วน
- การใช้การศึกษาและศาสนาเป็นเครื่องมือการปลูก-ปลูก-ปรับเปลี่ยนฐานความคิด
- ดูแลคุณภาพชีวิตและรายได้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและข้าราชการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒

บูรณาการการทำงานของหน่วยงานในการต่อต้านการทุจริตและพัฒนาเครือข่ายในประเทศ

มาตรการ/แนวทาง

- ประสานการทำงานและการบริหารระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
- สร้างความเข้มแข็งการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชนในการต่อต้านการทุจริต
- พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง
- ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการพัฒนาระเบียบหลักเกณฑ์ ข้อบังคับในแต่ละหน่วยงานหลักในการต่อต้านการทุจริตให้สอดคล้องกัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓

พัฒนาความร่วมมือกับองค์กรต่อต้านการทุจริตและเครือข่ายระหว่างประเทศ

มาตรการ/แนวทาง

- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรต่อต้านการทุจริตและองค์กรเอกชนในระดับนานาชาติ
- ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ
- สร้างความร่วมมือโดยการเข้าร่วมปฏิญญาและการทำบันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔

พัฒนาระบบบริหารและเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรการ/แนวทาง

- ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการและเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- สร้างเสริมระบบแจ้งเบาะแสและการคุ้มครองพยาน การเสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทุจริตให้กับภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมและประชาชนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น
- สร้างเสริมระบบรับเรื่องร้องเรียนให้กับองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ต่อต้านการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๕

เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการต่อต้านการทุจริตให้กับบุคลากรทุกภาคส่วน

มาตรการ/แนวทาง

- สร้างองค์ความรู้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยการศึกษาวิจัยและพัฒนา
- พัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้
- สร้างบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาสำหรับตรวจสอบและปราบปรามการทุจริตรายสาขา

ดังจะเห็นได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่สังคมไทยจะต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมโดยทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจ ต้องร่วมกันนำกรอบคุณธรรม จริยธรรม มากำหนดเป็นพื้นฐานการดำเนินงานขององค์กร ในส่วนภาคประชาชนจำเป็นที่จะต้องได้รับการปลูก-ปลูกค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม และมีความตระหนักในการต่อต้านการทุจริต ส่งเสริมการทำงานในลักษณะการบูรณาการกับทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการเมือง องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานภาครัฐที่นับเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและเป็นหลักของการขับเคลื่อน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายประชาสังคมต่อการขับเคลื่อนงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการขยายความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาหลักการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ และสามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีแนวโน้มเป็นอาชญากรรมข้ามชาติได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเร่งพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะความเชี่ยวชาญรายสาขา รวมถึงพัฒนาภาคกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดให้แผนขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานภาครัฐจะต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยการขับเคลื่อนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และมีความชัดเจนในการประสานงาน มีการนำหลักคุณธรรม จริยธรรมและหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน โดยใช้ความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระกับเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ กำหนดให้มีสภาพัฒนาการแห่งชาติหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ทั้งหมด ๑๑ ด้าน ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนถือเป็นประเด็นเร่งด่วนที่อยู่ภายใต้การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน และการปฏิรูปด้านอื่น ๆ โดยตามกรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทยของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ได้เสนอความเห็นคือ การปฏิรูประบบราชการและข้าราชการให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก โดยเฉพาะฝ่ายการเมืองสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการทำงานที่ดีให้ข้าราชการที่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ตั้งมั่นอยู่ในจรรยาบรรณที่ดีไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนที่อาจนำไปสู่การประพฤติมิชอบและทุจริตคอร์รัปชัน การปรับปรุงกฎหมายและปฏิรูประบบงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริต เช่น พ.ร.บ. มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ร.บ. ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เป็นต้น การใช้มาตรการทางภาษีอากร เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง ควรปฏิรูปการจัดเก็บภาษีอากร มีการตรวจสอบภาษีย้อนหลังนักการเมืองและผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้บริหาร มีการกำหนดบทลงโทษของบุคคลที่เป็นผู้บริหารของประเทศที่ชัดเจน และสามารถบังคับใช้ได้อย่างเคร่งครัด เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารประเทศ ถือเป็น การตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) ให้เกิดเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ที่สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (๒๕๕๗). *ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐)*. สืบค้น ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ จาก www.nacc.go.th/article_attach/image_1543.pdf

คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (๒๕๕๗). *กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

_____. (๒๕๕๗). *กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านอื่น ๆ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗” (๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๕๕ ก, น. ๙.